

Saaristo

11.11.2016

195/10/2016

Sisäministeriö
kirjaamo@intermin.fi
linda.viitala@intermin.fi

Lausuntopyyntö SMDno-2015-2070, hanketunnus SM061:00/2015

Lausunto luonnoksesta laiksi pelastustoimen järjestämisestä

KT Kuntatyönantajat kiinnittää huomiota siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä sekä aluehallinnon uudistusta koskevien keskeisten lakien valmistelussa ei näyttäisi syntyvän missään vaiheessa ennen eduskuntakäsittelyä tilannetta, jossa sote- ja maakuntauudistusta koskeva peruslainsäädäntö, valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö ja maakuntien muita tehtäviä koskeva lainsäädäntö olisivat arvioitavana yhtä aikaa.

Pelastuslaitos jokaiseen maakuntaan

Perusperiaate esityksessä ehdotetuksi laiksi pelastustoimien järjestämisestä tulee olla, että se kunnioittaa kaikkien maakuntien itsehallinto-oikeutta. Tämä tarkoittaa pelastustoimen kehittämiseen, ohjaukseen liittyvät toimenpiteet eivät saa olla ristiriidassa koko maakuntauudistuksen kanssa. Laissa ei tarpeeksi oteta huomioon kokonaisuutta, jonka osaksi pelastustoimi maakunnissa jatkossa tulisi.

Alueellisten pelastuslaitosten määrä ja aluejako tulee olla sama kuin mitä maakuntauudistuksessa tulee maakuntien lukumääräksi. Pelastustoimen järjestämisvastuun säätäminen vain viiden maakunnan tehtäväksi ei turvaa maakuntien itsehallintoa. Samalla se kasvattaa kiistatta palkkaharmonisointikuluja, jotka tulisi rahoittaa pelastustoimen omalla rahoituksella. Perusperiaatteen tulee olla, että jokainen maakunta vastaa oman maakuntansa pelastustoimesta. Laissa tulee olla myös mahdollista, että maakunnat, niin yhdessä sopiessaan, voivat muodostaa yhteisen pelastuslaitoksen tai yhteisen toiminnon (esim. tilannehuone), joka palvelee usean maakunnan aluetta.

Lakiesityksen keskeinen tavoite vaikuttaa olevan muodostaa perusteet sellaiselle viiden pelastuslaitoksen järjestelmälle, joka toimisi aiempaa tiukemmassa sisäministeriön ohjauksessa. Tavoite on jo sellaisenaan ristiriidassa sote- ja maakuntalakien itsehallintoa korostavien kirjausten kanssa. Maakuntien itsehallinnon kannalta erityisen ongelmallista on, että palvelutason määrittämiseen jää kaikilla maakunnilla vain rajoitetut mahdollisuudet.

0901b24280b43a22.docx

Pelastustoimen voimavarojen käytön tehostaminen on oikean suuntainen tavoite. Koska pelastuslaitos on osa maakuntakonsernia, niin siitä seuraa, että pelastustoimen ja sen ohjausjärjestelmän uudelleenorganisointia tulee toteuttaa kunnioittaen maakuntien itsehallintoa. Uudelleenorganisoinnin on kuitenkin perustuttava 18 maakunnan malliin eikä viiden maakunnan malliin. Yhdenmukaistamisen halu ei kuitenkaan saa olla ristiriidassa maakunnallisen itsehallinnon kanssa. Yksittäisellä maakunnalla tulee olla jatkossa mahdollista sopeuttaa pelastuslaitoksen toiminta oman maakunnan käytävissä olevan rahoituksen mukaisesti.

Pelastustoimen organisoiminen tulee perustua puhtaaseen maakuntajakoon, eikä viiden valitun maakunnan malliin. Pelastuslaitosten organisoiminen perustetaan ei voi olla ns. yliopistosairaalamakuntamalli. Pelastustoimen lakisääteisiin tehtäviin eivät järjestämislain perusteella kuulu kiireellinen ensihoitotehtävät ja kiireelliset ensivastetehtävät. Lainsäädäntö tulisi valmistella siten, että jokaisen maakunnan pelastuslaitos voisi jatkossakin suorittaa kiireellisiä ensihoitotehtäviä ja kiireellisiä ensivastetehtäviä sen mukaan kuin sosiaali- ja terveystoimen viranomaisten kanssa erikseen sovitaan.

Luonnoksessa käynnistämiskustannuksiksi (palkkojen harmonisointikustannukset, ja muut uudistuksen käynnistämiseen liittyvät kustannukset) kirjatuista kustannusvaikutukset ovat merkittävältä osin pelkkien muutostöiden sijasta pysyviä sopeutustarvetta tuottavia muutoksia. Suomen Kuntaliiton tuottaman tarkan toimialakohtaisen laskelman perusteella palkkojen harmonisointi vuoden 2014 hankkeen lähtötiedoilla olisi tuottanut 11,8 miljoonan euron pysyvän kustannustason nousun, kun esitykseen kirjattu arvio palkkojen harmonisointikustannuksista on 6,5 miljoonaa euroa.

Pelastustoiminnan johtamisessa on asioita, jotka tulisi keskittää. Mutta tämä keskittäminen tulee tehdä maakuntien yhteistyön perusteella eikä ulkopuolisen ohjauksen perusteella. Tämä koskee mm. johto- ja tilannekeskustoimintaa, jota tehtävämäärän takia ei ole varmaankaan tarkoituksenmukaista hoitaa 18 alueella vaan 18 maakunnan yhteistyönä.

Pelastustoimen järjestämislain antamisen jälkeen on tarkoitus uudistaa nykyinen pelastuslaki. Tavoitteeksi asetettu pelastustoimen toimintamallien kansallinen yhtenäistäminen, ohjauksen tehostaminen ja tehtäväkuvan tarkistaminen viranomaisyhteistyön tiivistämisen näkökulmasta on oikeasuuntaista, kun samalla huolehditaan myös siitä, että maakuntien itsehallinto toteutuu myös pelastustoimen osalta. Pelastuslain uudistaminen tulee toteuttaa siten, että uudistettu pelastuslaki tulee voimaan yhtä aikaa koko maakuntauudistuksen kanssa.

Henkilöstöpolitiikka kuuluu työnantajalle

Pelastustoimeen liittyvän henkilöstöpolitiikan kuten myös strategisen johtamisen tulee perustua ko. maakunnan omaan ohjaukseen. Pelastustointa koskevat henkilöstöpolitiikkalinjaukset eivät voi olla erilaisia kuin muiden siirtyvien henkilöstöryhmien osalta. Pelastustoimen uudistamiseen liittyvillä toimenpiteillä ei saa vaarantaa tulevan maakuntakonsernin HR-politiikan yhtenäisyyttä. Myös tulevien pelastustointa koskevien HR-järjestelmien täytyy tukeutua valtakunnallisiin ratkaisuihin. Pelastustoimen uudistus-

Saaristo

11.11.2016

195/10/2016

hankkeen tehtäviin ei voi kuulua virka- ja työehtosopimusasiat, neuvottelut virka- ja työehtosopimuksista, tulkinnat virka- ja työehtosopimuksista tai maakuntakohtaiset tehtävän vaativuuden arviointijärjestelmät. Näitä asioita varten on omat menettelytapansa. Virka- ja työehtosopimukseen liittyvät asiat kuuluvat työmarkkinajärjestelmän piiriin.

Maakunnallisten pelastuslaitosten yhteistyön varmistamiseksi tulee pelastuslaitoksilla olla mahdollisuus olla mukana pelastuslaitosten yhteistyöverkostossa, jossa voi olla myös mukana maakuntatyönantajia edustava taho.

KUNNALLINEN TYÖMARKKINALAITOS

Neuvottelupäällikkö

Sari Ojanen

Johtava työmarkkina-asiamies

Heikki Saaristo